

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Nr. 62.

Sibiu, 2/14 Augustu 1878.

Anulu I.

Dela adunarea generala a asociatiunei transilvane
pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu
tienuta la 4 si 5 Augustu a. c. in opidulu Sîmleul
Silvanie i.

Numerandu dela prim'a adunare consti-
tuanta din Martiu 1861 tienuta in Sibiu, totu
adunarile anuali ordinarie si unele estraordi-
narie, acésta societate de cultura nationale avu
pâna estimpu preste 20 de adunari generali. Nici-una
inse dintre cele trecute nu a fostu prima de către
populatiunea respectiva cu caldura mai mare, nici
ceracetata mai bine, nici scopulu seu petrunsu cu
mai multa agerime, decât se intemplă acésta la
Sîmleu. Dara ceea ce caracterisédia mai favo-
rabil pe acésta adunare este, că preparativele
prea demne de acésta ocasiunea solemnă, inpreunate
totu-odata cu spese considerabili, n'au purcesu dela
populatiunea romanescă locale, care din oprope
5000 suflete locuitor, abia face vreo 700 parte
mai mare simplii agricultori, cătu mai virtosu dela
corpulu numerosei intelligentie nationale romanesci,
care se afla in asia numitulu comitatul alu Sil-
vaniei compusu din vechile comitate Crasna, Solnocu
medioare si căteva enclave. Acea intelligentia
grupata impregiurulu Reverentie Sale Dom-
nului parochu, protopopu si vicariu episcopescu
Alimpiu Barboloviciu si impregiurulu Domnului
m. proprietariu Georgie Popu dela Basesci
(ung. Illyésfalva), că impregiuru de doue centruri,
dupace luase asupra'si una parte considerabile din
pretiulu monumentului Sim. Barnutiu, decise a
coperi din alu seu si spesele de căteva sute im-
preunate cu tienerea adunarei generale asia, cum
au crediutu ddloru că e demnu nu numai de locu-
torii romani din comitat, ci de natuinea intréga;
dupa aceea isi compuse unu comitetu din fruntași
de ai sei si anume: DD. Vicariu A. Barboloviciu
president, asesoru la trib. r. V. Popu, că actuariu,
propri. Io. Angelu, cassariu, protopopu Io. Vicasiu,
control., Florianu Marcusiu, G. Maior, Sim. Orosu,
Aug. Vicasiu. Alta impregiurare caracteristica fu,
că locuitorii magiari carii facu marea majoritate in
Simleu, pretinsera ca nicairi pâna acum, a participa
la onoreala primirei membrilor asociatiunei, in frunte
cu dn. primariu Carolu Farkas, capitancu alu ora-
siului Car. Krisan, si ceilalti senatori; era vreo 80
de familii fruntasie magiare isi oferira la dn. vicariu

cu tota placerea locuintiele ddloru pentru membrii
din afara. „Voimu se aratamu romaniloru“, disera
acelea familii, „că in acésta vechia residentia a
familiei de principi Báthori scimu se pretiumu do-
rint'a compatriotilor romani de a 'si cultiva limb'a
cu literatur'a si a merge pe calea civilisatiunei.“
Asia se intemplă apoi, că membrii comitetului
a sociatiunei fusera primiti alaturea cu comite-
tul romanescu local, representatu aci prin
dn. Vas. Popu, de cătra onor. magistratu in corpore
afora din opidu, sub unu arcu de triumfu, condusi
in sunetu de musica si treascuri, pintre spalierele
pompierilor si in aclamatiunile multimei de locuitori
esiti intru intempinare, pâna la alu doilea arcu din
piatia, unde dn. Vicariu Barboloviciu tienu unu
discursu de buna venire, inspiratu de importanti'a
problemelor ce are se deslege asociatiunea nostra.
Totu de aci vine, că bravulu domnu pretoru Andreiu
Cosma veni in positiune de a conlucra chiaru in
calitatea sa de functionariu cu celu mai bunu resul-
tatu la scopurile adunarei actuale, cu atâtua mai
virtosu, că Dn. Vice-Comite Dull avea numai es-
pressionsi simpatice pentru acea adunare, mai alesu
candu dsa cunoscere bine si limb'a nostra. Cătiva
domni literati magiari ne cercetara siedintele si se
interessara multu de lucrările nostre. Vreo 30 din
ddloru participara la banquetulu comunu, la care
fusesera invitati; era la balulu de luni cercetatu
cum abia s'a mai vediutu intr'unu orasieu că
acela, venira cele mai de frunte familii magiare.

Decursulu lucrariloru adunarei se va vedea
din procesele verbali, care speram se fia reflexulu
adeveratu alu acelora. Ací insemanu numai atâtua,
că punctele programei s'au esecutatu intocma. Adun-
area in absenti'a din cause grave a venerabilelui
dn. presiedente Tim. Cipariu si a dlui v.-presiedente
Iacobu Bologa, dede presidiulu ad hoc in manile
secretariului G. Baritiu, care o deschise prin unu
discursu improvisatu si o conduse conformu in-
structiuniloru ce luase dela presiedente pentru orice
casu. Nici celu mai micu incidente neplacutu n'a
obvenit. In acestu punctu am admiratu, nu tienut'a
cea demna si grave a barbatiloru si betraniloru,
pe care o afiamu prea naturale, cătu mai virtosu
portarea cea frumosă a junimei, care era prea bine
representata. Aceasta impregiurare merita cu atâtua
mai virtosu a fi relevata, că abia se inchisera luni
pe la 1½ ore d. a. siedintele adunarei nostra,

candu dupa 2 ore veni scirea telegrafica despre
caderea ministrului C. Tisza in alegerile dela Dobriteniu.
Si fiendu-că locuitorii magiari din acestu
tienutu dorescu caderea acelui barbatu de statu,
indata sér'a se improvisea preambule cu musica si
tortie, se tienura discursuri politice la diverse puncte
ale orasiusui, pâna candu ajunsera in faci'a salei
de teatru, in care se tineea balulu romanescu. In
acea strada érasa se mai tienu unu discursu de
felicitare pentru inaintarea romaniloru in cultur'a
loru nationale.

Ce semne ale timpului! Folosulu materiale
dela acésta adunare este 628 fl. si 100 fl. pentru
școale romanesci locali, ca venitu curatul dela balu;
dara folosulu morale este de 600 de ori mai mare.

Participarea la alegerile dietali in Transilvania.

Pre candu voru ajunge acestea linii in manile
lectoriloru nostrii din provincia, partea cea mai
mare din cele 75 de colegii electorali ale Transil-
vaniei va fi avendu pe deputatii sei. Int'aceea
resultatele se publica neincetatu si se critica.
Ne vinu si noue pe fia-care di informatiuni despre
cursul alegeriloru. Le vomu publica pe tóte, in-
se numai successive, că-ci prea sunt multe deodata.
Sunt multe, dara asia de instructive, in cătu romanii
potu trage din unele invetiatura pe tota vieti'a loru.

„Au participatu si din alegorii romani la
alegeri?“ Acésta e intrebarea principale ce'si pune
fia-care corespondente, si apoi isi dă respunsulu, că
in adeveru au participatu si dintre romani. Inse-
care romani, căti, si din ce cause? Acestea
sunt alte trei intrebari esentiali, la care trebuie
se cautam si se aflam cu ori-ce pretiu respunsuri
adeverate, autentice, exacte. Pâna ce ni se voru
aduna date mai multe, că lectorii se pót argumen-
ta cum se dice in logica, per inductionem, in
cunoscentia de lucru, vomu respunde la intrebarea
ce se facu, nu scimus cui, in conversatiunea de
alalta-séra, „că dupa proclaimarea passivitatiei, ale-
gorii au remasu fóra conducere, in cătu chiaru
in cercurile unde sunt cei mai multi sustinetori ai
passivitatiei, romanii au fostu mai bine representati
la urna“.

Noi negam de a dreptulu acestea asertiuni,
si le vomu nega pâna candu sustinetori nu ne
voru convinge despre contrariu cu date autentice,

Foisióra „Observatoriului“.

Pavilionul pe apa.

Novela de: Théophile Gautier.

Traducere de: Dimitrie Petrescu.

In provinci'a Canton, căteva lii — o mesura de
intindere chinesa — de orasius, locuiau pôrtu in pôrtu
doua Chinesi bogati si retrasi din afaceri. In ce tempu?
acesta pucinu ne interesesa, povestile n'au trebuintia
de o chronologia precisa. Unulu din acesti Chinesi se
numea Tu, era celalaltu Kuan. Tu ocupase functiuni
inalte scientific. Era hanlin si literatu alu camerei de
iasipisu; Kuan, in functiuni mai mici stiuse se 'si adune
avutia si consideratiune.

Tu si Kuan, uniti printr'o rudire departata, se
iubisera. Pe candu erau mai tineri, le placea a se
aduna cu cătiva din vechii loru conscolarii si in serile
de tómna facéu se sbore condeiulu plinu cu negréla pe
chartia inflorata si prin improvisatiuni celebraru frumsetia
musietielului beundu si căteva cesti cu vinu; ince-
caracterele loru ce nu presentau decât deosebiri nesimtite
ajunsera cu tempulu a fi cu totulu opuse. Astfelui o
crénga de migdal, care se bifurca si ale carei ramuri
apropiate la basa se despartu cu totulu la verfu, asia
ca una respandesce amarulu seu profumu in gradina, pe
candu cealalta scutura zapad'a sa de flori dincolo de zidu.

Din anu in anu Tu devinea mai gravu, burt'a lui
se rotundia intr'unu modu maiestosu si nu facea decât
discursuri morale, bune a fi afisate pe stelpii pav-
lionului.

Kuan din contra, parea că devine mai veselu cu
cătu inaintá in etate; vinulu, florile, ronunicile erau
mai multu ca ori candu cantate de elu. Mintea lui
scapata de grijile vulgare, era via si sprintea ca a unui
june si candu cuventul ce trebeua virfutu intr'unu versu
era gasit, man'a lui nu se mai indoia unu minitu.

Pucinu căte pucinu cei doui amici incepusera a se
strica unulu cu altulu. Nu mai poteu vorbi unulu cu
altulu fara ca se se intiepe cu vorbe ascultite si erau
ca doua garduri de maracini inpletite in spini si ghiare.
Lucrurile ajunsera acolo, ca nu mai avea nici-o relatiune
intre ei si fia-care din ei aternara pe fatiada caselorloru
loru o tablitia oprindu strictu ori carui locuitoru alu
casei vecine si subt ori ce pretecstu de a le mai calca
pragulu. Ba, déca ar fi potutu, ar fi voit u se des-
radacinease casele loru si se le mute intr'altu locu; din
nefericire acésta nu era possibilu. Tu incera chiaru
se 'si vendia proprietatea; dara nu potea afila unu pretiu
potrivitu, si apoi mai totu-deauna este durerosu a parasi
cineva tavanurile sculptate, mesele poleite, ferestrele
transparente, inpletiturile aurite, scaunele de bambus,
vasele de porcelanu, cabinetele tapitate cu piele rosie
seu verde, tablouri care reprezinta poemele vechi si
care au fostu facute cu atâtua greutate; este greu a cede
altora gradina ce singuru ai plantat cu salciu, capsuni
si pruni, unde ai vediutu in fia-care primavara inflorindu
frumos'a flore mei: fia-care din aceste obiecte legă anima
omului cu unu firu mai subtile ca celu de metase,
dara totu asia de greu de ruptu ca si unu lantiu de fieru.

Pe tempulu candu Tu si Kuan erau amici, pu-
sesera fia-care din ei se le clădesca in gradina căte
unu pavilonu pe marginea unui lacu, comunu ambelor
proprieti: era o placere pentru ei de a 'si tramite
din inaltimdea balconului salutari familiare si de a fuma
picatura de opiu aprinsu pe vasulu de porcelanu in
forma de ciuperca, intreschimbându rôte de fumur bine-
voitare; ince in urma neintielegeleriloru pusesera se
inaltie unu zidu, care despartia laculu in doua parti
egale, profunditatea basinului fiindu mare, zidulu se
sprijinea pe niste picioare formandu unu feliu de arcade
scurte, ale caror boltituri lasau se trecă apa, pe care
se desemna reflecstul pavilionului opusu.

Acesta pavilione avea căte trei etage cu terase.
Coperisiele erau tiuguite si indoite la unghiuri ca
verfurile mesiloru, erau din olane rotunde si stralucitoare

ca soldii cari captusiescu burt'a crapiloru, pe fia-care
muchie se profilau fasii dantelate in forma de frundisius
si balauri. Stelpi inbracati in lacu rosu reuniti printre
frisa inflorata ca unu evenitaliu de ivoriu, sustinéu
acestu invelisiu elegantu. Picioarele loru se infigéu in-
tr'unu micu zidu scurtu, pavatu cu mici bucati cuadrat
de porcelanu, dispuse cu o simetrie placuta si marginitu
cu unu opritoru de unu desemnu curiosu, asia ca se
formese in fati'a camerelor o galeria deschisa.

Acésta dispozitie se repeta la fia-care etagi, nu
fara o'recari mici deosebiri: aci cuadratle de por-
celanu, erau inlocuiti cu bas-reliefuri reprezentandu
diferite subiecte din viati'a campenesca; o inpletire de
ramuri curiose formandu cotituri surprindetore inlocuia
balconulu; stalpi zugraviti cu colori vii servéu de pie-
destalu unor chimere voluptuoze, unor monstri fan-
tastici, produse alu tuturor impossibilitatilor combinate.
Edificiul se termina printre statua ce purta o parghie
de bambus cu noduri egale, avendu la fia-care despartire
căte unu bumbu de metalu. Interiorulu nu era mai
pucinu somptuosu: pe pareti versuri de Tu si de Li
— te — pe — erau scrise de o mana abila in linii per-
pendiculare cu caractere de auru pe unu fondu de lacu.
Foi de talcu lasau se se strecore printre ferestre o
lumina alburie, colore de opalu, era intre ele revare cu
musietielu, micsiunele de China, zambile cu flori albe
asiediate cu maiestrie, in veselul privirea cu nuantile
loru delicate.

Quadrat de o metase superbă grifonata erau
dispuse in coltiurile fia-carei camere si pe mesele, care
resfrangéu radiele asemenea unor oglindi se asta in
totu tempulu scobitor de dinti, evenitalii, lulele de eben,
pietre de porfiru, cleste mici si totu ce trebuie pentru
scrizu.

Stanci artificiose in crepaturile carora salciile si
aluni 'si infigéu radacinalor, servéu ca basa la pa-
mentu acestor constructiuni frumos; despre partea
apei ele se sprijinéu pe blocuri nedestructibili.

(Va urma).

cu liste de alegatori că aceia, carii cum amu dice, alaltacri s'aru fi declaratu pentru passitate, era eri aru fi mersu totusi la urna. În cătu pentru acei romani carii au participat in adeveru la alegeri, avemu dreptulu se ceremu dela onorabilită nostrii adversari politici, că se ne convinga, că ei au mersu la urna de buna voia, era nu impinsi de fortia majora, nu terorisati, nici corrupti in diverse moduri. Totu asia aveamu dreptulu se ceremu că se ne demustre, că atâti alegatori romani căti au participat la alegerile de acum, voru cutedia vreodata a se da de reprezentantii intregei natiuni romanesci din Transilvania, ai majoritatiei locuitorilor, ai tierei.

Voru cutedia ei se'si aróge acelu dreptu? O arroganta că acesta nu si-ar mai avea parechi'a in tota istoria moderna a parlamentarismului europen. Dupa noi, nici chiaru sum'a totale a alegatorilor conscrisi pe temeiu legei din 1848 modificata in anul 1874 prin diet'a Ungariei, nu pote fi espressiunea vointie generala a locuitorilor din marele principatu alu Transilvanie. Voint'a tierei s'a potutu manifesta mai bine atunci, candu dupa legea din 1863 avea la 93 de mii alegatori, era nu astadi, candu numerulu totale abia ajunge la $\frac{1}{3}$ parte din acea cifra, si candu chiaru in acelea vreo 30 mii se afla mai multe mii de „nemesiuti“ proletari, privilegiati din vechiu, si totu atatea mii profissionisti magiari saraci că vai de ei. Asia dara participarea catoru-va sute seu mii de romani manati la urn'a electorale, considerata din punctu-de vedere alu natiunei nostre si alu drepturilor ei la care aspira in acesta tiéra, este si remane nulla si neadvenita, chiaru si in acelui casu, candu ei aru fi alesu de buna voia, era nu goniti priu fortia majora. In cătu pentru batjocur'a si rusinea ce'si facura aceia, carii detera voturile loru la candidati cu totulu necunoscuti si la neromani, de aceea se aiba parte numai densii.

Acestea premissse, trecemu la inregistrarea casurilor, din care se va vedea la lumin'a dilei, cum au decursu alegerile dietali in Transilvania. Că se finu cătu se pote de imparziali, vomu reproduce, alaturea cu corespondentiele nostre, si casuri descrise in diariile magiare.

In comitatulu Fogarasului mai intregu romanescu, ati vediutu in Nr. 61 alu acestui diariu, că in man'a teribilei pressiuni, totusi din 3700 de alegatori numai pe 1200 au potutu duce la urnele celor doue colegie elect. Scoteti din acei 1200 pe magiarii, sasii, jidovii din opidulu Fagarasiu, pe sasii din respectabil'a comuna Sierpeni (Siarcaia) si pe multimea „boierilor“ cu votu virile, fora censu, si atunci numerulu adeveratilor alegatorii romani din 80 mii locuitorii scade la 6—7 sute. Dara ce ne spune aci insusi ministerialul „Kelet“ din 11 Augustu?! Câteva septemani mai inainte, agitatorii (Kortes) si charlatanii au mersu din comuna in comuna, au dusu pe alegatori dintr'o betia in alt'a. Restulu se scie.

In Gherla (Armenopole, Sz.-Ujvár). Decurso lu alegerei din acelui colegiu, plinu de abusurile cele mai scandalose, este singuru de ajunsu spre a judeca dupa elu pe tōte celelalte. Acolo candidatul ministeriale era Bogdán Jakab, fostu odeniora consiliariu guberniale, era alu opositiunei Antoniu Molnár, pe care ministeriul cu nici-unu pretiu nu voia se luu védia in dieta. Eta ce mesuri se luara contra lui. Prefectulu (comes supremus) b.r. D. Bánffy merse mai antaiu la primariulu orasului, că se i arate unu fermanu amerintiatoriu pentru casulu candu orasianii nu ar alege pe B. Jakab, ii spuse totuodata, că patru individi, A. Molnár, B. Lukács, profesorulu D. Szilágyi si A. Pulszky nu voru fi suferiti se intre in dieta. De aci prefectulu trecu la judele r., carui ii spuse, că de va cutedia elu si subordinatii sei se agitedie pentru Molnár, voru fi destituiti, era déca nu voru vota pentru Jakab, voru fi chicanati, intrigati, (székirozva), pana ce 'si voru da dimissiunea, că-ci ministrii ceilalii nu intielegu independentia judecatorilor asia prenumi o intielege Pauler, era cerculariulu seu de deunadi este considerat de secatura (lári-fári). Indata apoi dn. prefectu apucă pe preas: sa episcopulu diecesanu Mich. Pavelu, carui ii promisse episcopi'a cea bogata dela Oradea, déca va ajuta din resputeri pe ministeriu, era la casu contrariu — se tien a minte.

La unii canonici le promisse fia-caruia in parte episcopi'a Gherlei. Inspectorulu de scôle, famosulu Lieber Josef, avu missiunea se promita docentilor, la unulu pensiunea intrega, la altii dispensatiune de examene pedagogice. Postmaistrulu si medicul casei corectorie, cari trecea de partisani ai lui Molnár, primisera porunci aspre dela B.-Pesta, că se nu cutedie a misca ceva pentru candidatulu loru,

că voru fi destituiti. La tōte acestea se adaogemu activitatea estraordinaria a subprefectilor (Szolgbiro), dela carii dependu primarii, notarii si toti ceilalii deregatori comunali, ei si „platile loru“.

In fine vediudu prefectulu Bánffy, că nici asia nu va scôte pe Jakab din urna, chiamà la sine pe A. Molnár si i dise: Da-te in partea ministeriului si că mane ai se fiu numai deputatu, ci si profesorul la universitatea din Clusiu. Nu vreu, fu respunsulu. Atunci br. Bánffy catranitu adaose: Amu se aruncu in cumpana căteva mii, si tu totu nu vei fi deputatu. — Asia se si intemplă: B. Jakab fu alesu, Molnár carele nu avea bani de datu, nici promisiuni de facutu, cadiu, inse cu onore.

Tōta acēstea istoria, pre cătu de scārnava, pre atata de instructiva, se pote citi multu mai pe largu in celu mai renumitu diariu magiaru Pest Naplo Nr. 194 din 10 Augustu a. c. In vetiatura: In acelui comitat Solnocu-Doboca imens'a majoritate de locuitori este romanesca; dintre pucinii magiari au votat mai multi pentru Molnár; armenii din Gherla s'aui impartit; dara apoi pe br. Bánffy l'a costatost ostenela nespusa că se 'si castige macarul dintre romani atati alegatori pe langa functionari si deregatori, că se pote ave Jakab majoritate. Deci se vede curatul, că din unu cercu asia mare numai pucini romani au mersu la urna, era ceilalii au fugit. Corespondent'a particularia ce aveam dela Gherla, va urma in Nr. vii.

Comitatulu Selagiu. (Omoru intre alegatori). In diariulu magyaru, Szilágy Nr. 31 citim dela orasului Tasnadu, că alegatorii Mogorosi Ferencz si Szigethi István omorira in 28 Iuliu pe concitatienulu loru Zsidó Sándor, din cau că acesta lucrase cu energie pentru alegerea candidatului Szongott din opositiune. In alte colegie inca era periculu mare de a se versa sange, din care causa miercuri in 7 mergea căte 80 de soldati pe la locurile de alegeri.

Dela alte căteva colegii electorali diariile magiare aducu scirea, că la alegatorii sateni se impartira sub titlu „bani de drumu“ căte 2 fl. pe di, apoi mancare si beatura cătu la luu pielea. Despre cătiva „intelligenti“ s'aui facutu aratari la tribunalele criminali, că au luat bani din grosu.

Brasovu, 13 Augustu. (teleg.) Pentru cete si suburbie s'aui alesu prin coalitiunea catholiceilor germani si magiari cu calvinii si cu romani, veteranulu advocatu Iosifu Mayer si advocatulu Nicolae Stravoiu, ambii gubernementali. Asia dara voru avea si romanii din Transilvania unu O'Connel cerutu de cătra partid'a activitatiei parlamentarie in conferenti'a din 20 Iuliu a. c. Dorim din sufletu, că dupa trei ani se'i potem felicita, precum nu'i potem astadi.

In Beiusiu fu alesu dn. adv. Parteniu Cosma in urm'a unei batalii furiöse intemperate intre romani si magiari; batai'a provocata de magiari.

In cerculu Ceica s'aui alesu érasi profesorulu Aleșandru Romanu cu majoritate, că-ci asta data avu rivalu.

De pe campulu de resbelu.

Temerea nostra exprimata in numerulu precedent, ca nu cumva campulu de insurectiune din Bosni'a si Hertiegovina se se schimbe in campu de resbelu, au fostu confirmata pe deplinu prin cele intemperate de atuncea incóce. Cu cătu armat'a de ocupatiune inaintéda mai multu spre centrulu acelorui provincii, cu atatul lupt'a insurgentilor devine mai intensiva si mai inversiunata. Dupa luptele de avangarda la Maglaj si la Zepce au urmatu in 7 l. c. o batalia formală si sangerosa la Jaice, care a durat 9 ore. Numerulu insurgentilor se fi fostu aproape la 20,000, intre care si batalioane intregi de redifi, armata regulata turcesca din Asia mica. Precum ne spunu telegramele sosite despre acea batalia, perderile insurgentilor se fi fostu enorme. Dara ale trupelor austriace? Despre acēsta inca nu se scie nimicu positiv si il sta in voia fia-caruia a isi cugeta ce va vrea, pana candu „Monitoriulu din Viena“ va incepe cu publicarea listelor autentice ale celor morti si raniti. In totu casulu aveam si noi pierderi. Colón'a principală a armatei de ocupare, dupa ce au luat nu fara lupta Travniculu, se afla acuma pe drumu spre pasulu Vranduk. Intre pasulu acesta si intre Maglaj voru avea trupele nostre lupta grea. din cau'a terenului nefavorabil. Sioseu'a Brood-Serajevo duce preste Usora la pasulu Vranduk, de alungulu tiermurelui stengu alu Bosnei, intr'o distantia de celu pucinu patru ore. Dela pôlele muntilor dela Vranduk pana la castelul cu acelasi nume, sioseu'a sierpucesc de alungulu

acelui pasu angustu, preste coline ripose si inalte, care cadu verticalu pana la tiermurele riului Bosna. O parte a drumului este taiata in stanci, era cealalta diunetate este asiediata pe piloti. Prese totu latimea lui nu este mai mare de patru metri. In apropierea castelului d'abea are o latime de doui metri asia, ca n'are locu se tréca mai multu de unu caru. Inca dela edificarea acelui castelu s'aui luat in considerare o eventuala aparare a lui. De pe inaltinea lui se pote domina sioseu'a in drépt'a si in steng'a. De alungulu acestui pasu dela Vranduc este possibila o aparare poternica si intensiva, mai multu inse la castelu insusi. Cu 100 ómeni se pote oppune cineva la o armata mica, pe care o pote nu numai opri, dara si nimici.

Credem deci, că acesta este cheia' positiunei actuale a insurgentilor; o Plevna seu o Grivitia in miniatura. Ea trebue luata cu ori-ce pretiu, déca armat'a voiesce se inaintedie si se scape de pericolulu, ce o amenintia in spate din partea bandelor de insurgenți, care se formesa si se organisă in dosulu si in flanculu armatei de ocupare.

Este, credem de prisosu a mai adaoge, că tota lumea si in prim'a linia popórale monarchiei astépta cu o nerabdare febrila buletinele de pe campulu de resbelu, cari sosescu cam tardiu si sunt concepute in termini, cari permitu a crede, ca aceea drama ce s'aui incenat in acele provincii turcesci, va costa inca multe si mari sacrificii de sange si de bani.

Protocolulu Congresului de la Berolinu

Estragemu partile cari privescu Romani'a.

Comitele Andrasz esprima dorint'a ca delegati Romani sa fie ascultati in aceleasi conditii ca ministrii Greciei.

Presedintele anuntia, in consecintia, ca se invita reprezentantii Romani a lua parte la siedintia viitor de luni.

Congresulu incepe discutia articolelor tratatului dela San-Stefano, relativ la Romani'a. Presedintele citesc alineatul I al art. 5 astfel conceptat:

„Sublima Porta recunoscé independint'a Romaniei, care va face se valoareze drepturile sale la o indemnitate ce se va desbate de către ambele parti.“

Presedintele intréba, deca congresulu este dispusu a mentineea fara conditie, principiu ce figura in acelui alineat, seu de a subordona acestu principiu casului candu Romanii ar voi se primésca intinderi teritoriale ce densa se pare de acumu ca refusa. Altetia Sa nu are o parere personala asupra acestui punctu, dara doresce sa afle, déca representantii altor puteri considera independentia Romaniei ca legata de recunoscerea de catre acestu principatu, a tratatului dela San-Stefano, in totalitate, si déca nu privescu prin urmare ca legata una de alta ambele cestioni de independentia si de mariri teritoriale.

Comitele Corti observa, ca preliminarie tratatului dela San-Stefano au fostu facute intre Russi'a si Turci'a si ca Romanii nu au potutu se ia parte la acele preliminari, fiindu pusa sub suzeranitatea Portii. Escententia Sa nu crede ca ar fi dreptu ca principatul se fie in acelasi gradu legatu precum este gubernul otomanu. Elu nu crede ca ar fi oportunu se se faca ca independentia-Romaniei s'atarne de adesiunea ei, la stipulatiile ce o concerne.

Comitele Siuvaloff nu impartasiesc acēsta parere. Romani'a a proclamatu, in adeveru, insasi independentia, dara acēsta independentia nu pote fi efectiva fara consintimentul Europei, si Congresulu este in dreptu de a statori, fara a cauta déca Romanii este angajata seu nu prin cele-alte articole ale tratatului dela San-Stefano.

Lordulu Beaconsfield a vediutu, cu cea mai mare parere de reu, stipulatiile articolului XIX ale tratatului dela San-Stefano, relative la Basarabia. Mai antaiu acēsta combinatie este o imixtiune in tratatulu de la 1856 si numai o ecstremă necesitate ar fi potutu scusa schimbarea a unui actu atatul de solemnă. Ce e mai multu, nu s'a facutu pomenire de acēsta necesitate, alu duoilea pentru Escententia Sa ar fi grava erore de a considera acēsta stipulatie ca unu simplu schimb de teritoriu intre doua state. Articolele 4 si 20 ale tratatului dela Parisu contistuesc unu angajamentu luat intre poterile Europene si Russia cu scopul de a asigura libera navigatiune pe Dunare, si Escententia Sa nu gasesc nici o garantia in privinta acestei libertati in tratatulu dela San-Stefano. Prin art. 4 al tratatului dela 1856, poterile aliate s'aui angajatu a restitu Imperatului Russiei toate pamenturile ocupate de trupele loru, dara sub conditiunea aratata la art. 20, ca o rectificare a fruntariei russe va avea locu in Basarabia pentru a da o siguranta mai mare pentru libera navigatiune pe Dunare. Era dara unu angajamentu luat catre Europa. Adi ince gubernul rus si propune retinerea pamenturilor restituite, fara se indeplinesca conditiile sub care au fostu restituite. Prinul plenipotentiaru alu Engliterei cere pentru o situatie asia de grava tota solitudinea Inaltei Adunarei. Lordulu Beaconsfield deplaneaza ingerintia acēsta in tratatulu dela Parisu, si protesteaza contra ei, fara sa se preocupe déca schimbulu este sanctionat seu nu de posesorulu actualu. Cei alti semnatari ai tratatului dela Parisu, declinandu ori-ce interventiune in acēsta afacere, primul plenipotentiaru alu Marei-Britanie, n'ar potea se consiliase pe gubernul Reginei se mentie cu fortia stipulatiile acestui tratat, dara protesteaza in contra acestui schimb si astépta explicatiile ce colegii sei din Russia

ar putea da asupra angajamentelor ce Suveranul lui va lua pentru apararea libertatii Dunarii.

Principele Gorciacoff crede ca si Lordulu Beaconsfield, ca libera navigatie a Dunarei este unu interesu european; daru Altetia Sa nu vede ce influentia ar potea avea asupra liberei navigatiilor pe Dunare cestiunea Basarabiei. Romania n'a contribuitu in nimicu la ameliorarea navigatiei Dunarei. Fara indoiala, tratatul dela Parisu a datu Moldovei o parte din Basarabi'a si Delta Dunarei, dura la 1857 aceleasi poteri au inapoiatui Delta Turciloru, facendu astfelii Moldovei unu serviciu, nefindu densa in stare de a executa lucrurile necesare pentru liberul accessu la gura dela Sulina. De atunci comisia europeana a Dunarei a executatu mari lucrari, care au avutu de resultat avantaje importante pentru comerciul luniei.

Altetia Sa considerandu cestiunea sub altu punctu de vedere, amintesce ca la 1856 Basarabi'a a fostu legata numai de Moldova, la o epoca candu principetele trebuiau se remane despartite. Mai la urma, Valachia si Moldova s'au unitu impotriva tratatului dela Parisu, si fara nici o grije de impotrivire a cabinetelor europeene. Principatele Unite au alesu unu Domitoru strainu, caruia, altintrele Altetia Sa i porta celu mai profund respectu; situatia deci nu mai este adi totu aceeasi, ca mai 'nainte. Principele Gorciacoff declara, in fine, ca gubernul seu n'aru potea nici intr'unu chipu se parasesca acesta cestiune, si spera ca Lordulu Beaconsfield nu va persista asupra objectiunilor sale, candu Escententia Sa va fi incredintata ca libertatea Dunarei nu va fi lovita de locu prin retrocesia Basarabiei.

Comitele Siuvaloff dice ca, deca a intielesu bine observatiile d-lui prim-plenipotentiaru alu Engliterei, nobilul lordu regreta ca tratatul dela San-Stefano constituie o imixtione in tratatul dela 1856, prin care Russia s'a angajatu in fatia Europei. D. plenipotentiaru alu Russiei crede de datoria sa se amintesca ca tratatul dela San-Stefano este o conventie preliminara, neavandu fortia obligatorie de catu intre cele doua puteri contractante si prin care Russia a voit u se insciintie mai dinante pe gubernul turcu de ce are se cera mai tardi Europei. Cu aceasta intenie Russia a venit la Congresu dupa o lupta lunga si victoriosa. Nobilul lordu a adaogatu, ca nu privesce retrocesiunea Basarabiei ca necesara. Comitele Siuvaloff cugeta ca lordulu Beaconsfield n'ar potea se nu recunosc ca, pe catu tempu o natu reluatu posesia unei parti de teritoriu rapita de unu resboiu trecutu, este dificilu de a obtine, ca o natu renuntie la unu teritoriu dobandit din nou. In ceea ce privesce libera navigatie a Dunarei, d. plenipotentiaru alu Russiei va presenta ore-carri esplicari cari i se paru indestulitor spre a satisface pe lordulu Beaconsfield. Russia ar fi potutu privi cestia Basarabiei ca o cestie de ambitiune si de interesu, seu ca o cestiune de onore. Russia a voit u se o reduca la o cestiune de onore si pentru aceea nu cere inapoierea partiloru teritoriului, a caruia posesie ar fi potutu se constitue o amenintare seu celu pucinu o ingerintia in libera navigatiune a fluviului. In fine, ea ofera, in schimbul Romaniei unu teritoriu mai intinsu cucerit u cu pretiul sangelui ei si care trebue se fie consideratu ca bine luat. Comitele Siuvaloff este convinsu, ca Romania nu perde cu acestu schimbul. In ceea ce privesce intregitatea si independentia Romaniei, Escententia Sa crede, cu lordulu Beaconsfield, ca asemenea principii nu trebuesc se fie exprimate numai prin cuvinte, dura trebuesc se fie ore-cum o realitate. Insa Romania n'ar potea se apere in realitate independentia si integritatea ei, pe cata vreme va persista a trai pe pamanturile unui mare imperiu, care se vede in dreptu de a reveni unu petecu din vechiul seu teritoriu. Comitele Siuvaloff este tare incredintatu ca Romania insasi, ca si Europa intriga, are interesu a vedea aceasta cestiune rezolvata in sensulu aspiratiunilor legitime ale Russiei.

Principele Gorciacoff doresce a adaoga o observare relativa la valorea schimbului.

Romania n'ar obtini numai dupa unu resboiu la care a luat u parte, independentia si deramarea fortare-tielorui cari i amenintau sigurantia. In favoarea ei s'au stipulat anesciuni eventuale, cari ar mari teritoriul seu in proportia de 3,500 chilometri patrati in intindere, de 80,000 capete ca poporatie, in comparatie cu ce ar ceda, si care i va asigura, afara de Delta Dunarei, ce i sa fostu luat de Europa la 1855, nisce districte fertile ca Babadaghul si unu bunu portu de comerciu pe marea Negra.

Gubernul Imperialu alu Russiei este hotarit u deci nu numai de a mentine unu dreptu, dura a se pune pe calea ecuitatiei regulandu, pe base mutuale avantagioase cu gubernul romanu o cestiune, fara solutia careia ar fi imposibilu de a se stabili, intre Russia si Romania, bunurile raporturi necesare la consolidarea pacei in Orientu.

Altetia Sa considera ca aceste consideratii arata in destul, ca Russia nu cere mai multu decat u. Principele Gorciacoff mai vrea se amintesca ca, in realitate, tote drepturile si privilegiile Romaniei i-au fostu asigurate prin sangele russu. Nu s'a incheiatu unu tratat intre Russia si Turcia, de unu secolu, fara a se stipula ceva in favoarea Romanilor. Altetia Sa doresce se mai adaoge o observatie psychologica si regreta de a constata ca deca, in viatia privata, se intempla adeseori ca, facendu unu serviciu unui amicu, elu se devie pe urma inamicu, acestu adeveru se aplicu mai multu inca in politica. Principele Gorciacoff se marginesc a cita exemplul Romanilor, si crede ca observatia sa poate se linistesca in totulu pe acei cari se temu, ca Russia va dobendi devotamentul absolutu alu poporatiunilor, in favoarea carora 'si-a impus cele mai mari sacrificii.

Principele de Bismarck declara ca, in catu privesce necesitatea de a asigura libera navigatie pe Dunare, impartasiesce cu totulu ideile d-lui primu plenipotentiaru alu Engliterei, dura nu vede ca este o concesitate intre libertatea Dunarei si retrocesiunea Basarabiei. Se aso-

ciaza, in ce privesce Basarabi'a, cu opiniunea plenipotentiarilor russi, avendu in vedere mai pucinu interesele Russiei decat pacea statornica a Europei. Altetia Sa crede ca tratatul dela Parisu ar fi fostu mai solidu deca s'ar fi inlaturat u cestiu de amoru propriu, acesta micsiorare de teritoriu, care nu atingea de locu poterea unui Imperiu asia de mare. Principele de Bismarck cugeta ca opera Congresului ar fi incompleta, deca Inalta Adunare ar lasa se subsiste o dispositie, de la care ar depinde in viitoru o amintire durerosa pentru natu russa, pe catu tempu schimbulu propusu nu pare a fi contrariu intereselor Romaniei. Se teme ca Congresul nevoindu a satisface simtiementul istoricu alu Russiei, se nu micsioreze sortii duratei operei sale.

Presiedintele crede insa, ca ar fi preferabilu de a amana discutiunea pana in momentul in care reprezentanti romani voru fi fostu ascultati in siedintia de Lnea viitoru. Apoi adaoga, ca doresce a pune la ordinea dilei a viitoru siedintia, deca va fi locul, cestiunea Muntenegrului dupa ca se va termina aerea a Romaniei.

Acesta propunere este acceptata de Congresu.

Delegati romani, D-nii Bratianu si Cogalniceanu sunt introdusi, si presiedintele i roga se ia cuventul spre a explica opinile si apretierile gubernului loru asupra punctelor tratatului dela San-Stefano privitor la densii.

Dn. Cogalniceanu multiamesce congresului ca a bine-voit u admite pe reprezentantii romani si da cetire memorandului cunoscutu.

Dn. Bratianu citește apoi ore-cari consideratii asemenea cunoscute.

(Va urma.)

Corespondentie particularie ale „Observatorului“.

— Dela Aradu primiramu in 9 l. c. urmatorul actu spre publicare :

Domnue Sale, Domnului Mircea B. Stanescu, advocat in Aradu. Confirmandu-se fain'a, cumca Domnia Ta ca presiedinte alu comitetului executiv alesu de catra conferint'a romana tienuta in Aradu in 23 Iuliu a. c. pentru realizarea resolutiunei de passivitate decretata in aceasta conferinta, in contra acestei resolutiuni, si in contra angajamentului de solidaritate, luate ambele in unanimitate chiaru sub presiedint'a Domniei Tale — ai primitu candidatura de deputatu dietalui in cerculu electoralu de Tinca, in Bihor: noi subscrisii membrii ai acestui comitetu adunati in siedint'a sa de astazi, avendu acea convingere, cumca aceasta procedura a Domniei Tale constituie o flagrantu infractione a resolutiunei si solidaritatii de passivitate, o declaramu, ca nu suntemu nici in stare, nici dispusi, de a Te urmari si de a lucra si pe mai departe impreuna cu Domni'a Ta pe acestu terenu; deci am hotarit u te rugamu prin urmare, se binevoiesci a primi dimissionarea Domniei Tale de membru si presidentu alu comitetului executiv, pe carea ne grabim u se Ti-o damu prin aceasta.

Datu din siedint'a comitetului executiv de 7, tienuta in Aradu in 5 Augustu 1878.

Georgiu Popa m. p. Alesiu Popoviciu m. p. Ioanu Belesiu m. p. Ios. Popoviciu m. p.

Dr. Nicolae Oncu m. p.

Saliste, 5 Augustu 1878. (Alegere). Domnule Redactoru! In fine etă ca s'au aflatu si in opidulu Saliste astazi nisice epigoni resariti din sinul natu romane, cari se incumetara si trecu fara cea mai mica consideratiune preste conclusulu conferintei din Sibiu dela 20 Iuliu a. c. Si cine sunt acestea? Judii de pre la satele din cerculu Salistei si cu notarii comunali, cu judele regiu cercuale, cu vice-notariu seu si cu vr'o 2-3 alegatori din poporu.

Acestia se constituia astazi intru un'a conferinta asia numita premergatora, si au alesu de presedinte pre judele regiu din locu; era acesta cu unu pathos deosebitu li au tienetu celoru vreo 22-23 de judi comunali, notari si ampliati un'a cuventare asia, incat de nu eram destul de tare de cugetu si simtiri, era pe aci se me incurse dialectica maiestrita a acestui ampliati, bine dichisit de altintre in istoria patriei. Dupa presiedintele s'a sculatu notariu Zacharia si a disu aceleasi ca si domnul seu. Toti au tacutu; numai unu singuru notariu din Tilișca s'a sculatu si a disu, ca conferint'a e compusa tota din ampliati; deci se se chiamă poporul alegatoriu si se nu calcam u preste conclusulu conferintei din Sibiu; e de parere, ca conferint'a asta se nu decidea nimica, nefindu si alti alegatori independenti.

De a surda! ca-i judele regiu Maximu a respunsu, ca si elu este alegatoriu si cu elu toti cei presenti, si ei daca concludu ceva, concludu numai pentru ei cati sunt acilea, nu si pentru altii, pentru ca asta nu le sta in dreptu; asia au facutu si cei din Sibiu, ei au decisu passivitate numai pentru ei cati au fostu in acea conferinta, dar nu si pentru cei ce n'au luat parte la ea.

Au mai disu acestu vechiu si teribile activistu, ca deca noi Romanii vomu se facemu ceva, apoi lucrul nu se face asia, cumu l'au facutu conferint'a din Mercurea, Alb'a-Julia si Sibiu, ci se facemu unu meetingu cumu se cade, cumu au facutu omeni nostri cei barmici din 1848, se adunam uro 40000 de alegatori si apoi se deliberam, de vremu activitate sau passivitate, si apoi atunci si numai atunci putem dice ca

au vorbitu natu, dar nu 61 sau 29 sau 100 etc. pentru ca asta este una arogantia necuvioasa*).

In modulu acesta s'au esceptoratu numitulu jude regiu si cu totii ceialalti au disu, ca ei voteza pentru ca Romanii din acestu cercu se fia pentru activitate si se se duca la urna, si ce e mai multu, se votedie pentru candidatul regimului.

Acum spune-ne dle redactoru, ce se mai cugetam noi despre omeni nostri?

(Epilogul acestei scrisori ilu suprimem in interesul pacii dintre noi, reflectandu pe dnu coreponsente totuodata la relatiunea dela Gherla, comunicaata mai in susu, din care se vede curat, ca functiunari de totu categoriile lucra la comanda, la carii apoi se alatura si aspirantii la functiuni).

— Dela Brasovu. Din darea de seama, cuprinsa in N. 60 alu „Gazetei Transilv.“ despre o conferinta electorală tienuta in 23 Iuliu st. v. a. c. din partea romanilor brasoveni estragemu urmatorele:

Din 350 alegatori se intr-unira in diu'a anumita numai vreo 50 individi in sal'a cea mare a gimnasiului romanescu din Brasovu, in urm'a apelului datu de presiedintele comitetului de actiune d-lu fiscalu si advokatu Ioanu Lengeru. Se adunara numai 50 individi, de si precum se esprima raportorele „Gaz. Trans.“, „au fostu chiamati din casa in casa prin vatasie“. Conferint'a se deschise la 2 ore p. m. sub presiedint'a d. I. Lengeru, care printre cuventare lunga s'a silitu din tote poterile a capacita pe cei neprincipetori, ca numai pe terenul activitatii este mantuire si fericire, si ca passivitatea este ruina materiala si morală. Ca notariu fu alesu prof. dr. I. Bozocanu. Ca unul din primii oratori luă cuventul dr. V. Glodariu aratandu, ca representantii romani comunali in numeru de 25 insi au fostu tienuti sub presidiul d-lui advokatu N. Stravoiu in cancelari'a directiunie gimnasiale o adunare, in care s'au alesu doui deputati, cari s'au transis la Sibiu la conferint'a alegatorilor romani, ca se apere vederile acelei adunari, adeca: activitatea parlamentara**). Dupa dr. Glodariu vorbi d. adv. Octavianu Sorescu, facandu prepunerea, ca deputatii tramisi la Sibiu se raportedie. Atunci ia cuventul d. adv. N. Stravoiu si spune cele petrecute la conferint'a din Sibiu, declarandu, ca densulu nu recunosc acea conferint'a de autoritate competenta de a aduce concluse valide, cari se oblige pe toti romanii din Ardélu in cestiunea alegerilor, si ca acolo nu s'au adusu nici unu conclusu formalu in privint'a solidaritatii (sic!). Dlu Glodariu intreba apoi pe presidiu, ca deputatul romanu care s'ar alege la dieta, de ce partida trebue se fia: de cea guvernamentală, de cea opositională magiara, seu de cea opositională națională. Presiedintele care nici nu era competentă se respondia la acea intrebare, trece la ordinea dilei si la scopul acelei conferintă, adeca: romani brasoveni se alăuga la dieta să nu? La cestiunea aceasta vorbi mai antai domnul capitanu in pensiune Ludovicu Romanu aparandu cu caldura (si preste asteptare) politică resistentei passive in intielesulu concluselor aduse in conferint'a dela Sibiu. Vorbi dupa aceea dlu adv. Octavianu Sorescu, cu multu focu si mare pathos pentru activitate. Urmă apoi dr. Glodariu, care cu istoria in mana documentă, ca dusmani si ur'a intre romani si unguri nu datează de ieri de alaltaieri, ci de o miile de ani. Dlu St. Iosifu, actualul vice-rector si directoru presumtiv alu gimnasiului romanescu gr. or. din Brasovu, combatu pe dlu Glodariu. Asemenea si profesorele Iulianu Filipescu, care prin fanaticul seu zelu pentru activitate provocă unu incidentu foarte regretabil, si rusnatoriu propunendu, ca pe neimpacatul seu colegu dr. Glodariu, adunarea puru si simplu se ilu scotia la aeru curat, ca dñi activisti se nu mai fia suparat cu obiectiunile lui. Intr'adeveru, acestu metodu alu tenelui profesor Filipescu a scoté afara cu forța a pe adversariul seu politicu face onore proponeturului! In urma dlu presiedintele face cunoscutu, ca dlu advokatu Ios. Puscariu***) a renuntat la candidatura in favoarea adv. Nic. Stravoiu si asia dlu se proclama de candidatul romanilor, ungurilor, si nemtilor catolici.

Proclamandu-se apoi d-lu N. Stravoiu, intre strigari de „se traiescă“ de candidat, densulu urcandu-se la tribuna, spune celoru presenti, ca n'are programă bine formulata si precisata, ca nu se va alatura la nici-o partidă, ci va apara interesele romanesci pe catu ii va sta in potintia. Cu alte cuvinte: va intorce mantaua si in partea aceea, din care va sufla ventul mai tare. Dlu Glodariu combatu program'a candidatului, dicindu ca ea nu este program'a națională română. In tempu ce combatea Glodariu program'a lui Stravoiu, alegatorii disparura unul dupa altul din sala asia, ca presiedintele de abea potu inchide adunarea cu cattiva insu.

Procedură celoru 50 dela Brasovu nu are trebuinta de nici-unu comentariu, ca-i fiacare lectoru e in stare se si-lu faca singuru si se vedia cu profunda inistrare lipsa totală de educatiune si maturitate politica la omeni trecuri prim cîte scie cîte facultati juridice si filosofice.

*) Dnu oratoru a uitatu cu totulu, ca in Transilvania nu aveam legile Angliei, si ca nu ne aflatam nici in epoca de revolutie ca in 1848; prin urmare ca chiaru dlni ca jude r. ar fi obligat a sparge unu „Meeting“ eu baionet'a. Conferintele noastre nationale electorale isi cunoscusera sfărătorul de influența asupra natuiei celu pucinu asia de bine cînd. Maximu pe a sa; nu si-au arogat niciunul mai multu, decat influența morală, care nu se poate denega la nici-unu individu onestu.

Red.

**) Asia dala dd. Stravoiu si Filipescu au venit la Sibiu numai in numele a 25 brasoveni? Red.
(***) Va se dica d-lu adv. Ios. Puscariu totusi au candidat pentru ca altcum n'ar fi potutu renuntat in favoarea d-lui adv. N. Stravoiu. Candidatul d-lui a fostu publicata de repetitoari in dñeile unguresei si nemtiese, si numai dupa aceea se alesca a Obs. la deus'a. Red.

In locu de orice altu comentariu pe care l'amu potea face asupra celor relatate, ne marginim a ne esprima dorerea si malinirea vedieni, că tocmai din partea a doua gimnasio romanesci, adeca din celea dela Năsaud si Brasovu, profesorii iau initiativ'a pentru o politica umilitore si degradatorie pentru natiunea romana. Vorbim despre acei d-ni profesori, cari au astfelu cu cale a se deslipi de corpulu nationalu, a sparge soliditatea si a indemna pe natiune se isi plece capulu, pentru că se nu ilu taise sabia. Oh, Lazare, Lazare! unde esti tu, care ai scapat scol'a romana si ai sfaramu jugulu fanariotu, se vedi pe urmării tei plecandu'si capulu, inchinandu-se si inlesindu prin portarea loru sugrumarea scolelor de dincōce de Carpati! Aceasta era ore mangaierea si bucuria la care ne asteptāmu, că se vedem si audim „pe stipendiatii natiunei” violandu palatulu muselor priu discusiuni si certe politice, a renuntia la viitorul natiunei, a ii disputa sacrele ei drepturi la existentia si a ii sterge ca cu unu burete totu trecutulu ei istoricu? Ce incredere mai pote avea natiunea si parintii scolarilor si ai scolaritelor, in profesori, cari in locu se tieni viu si se nutresca amorulu de patria si de natiune, din contra prim faptele si vorbele loru ilu inabuiesc, ilu degradata si ilu batjocoresc? Acele gimnasio, care s'au edificatu si se sustieni prin bani romanesci, nici-decum. din budgetului statului, au foste ele infinitate dupa mari si multe lupte si sacrificii ale parintilor nostri, pentru că se devina cuiburi, in cari junimea nostra se se desnationalisie si se se creșca in ele renegati, cari se infiga apoi pumnalul in anima propriiei loru mame si se se lase a fi intrebuintati că toporiste in securea inamicului secularui si juratul alu elementului romanu? Sunt ore acei d-ni profesori functionari ai statului, cari isi trag lefile din budgetul ungurescu, seu sunt omeni independinti, cari occupa posturi la institute curata private? Dēca d-lor u desperat la viitorul natiunei si sunt infectati de veninulu pessimismului si alu nihilismului, pentru ce nu au atata energia de caracteru, lealitate si bunu simtiu, ca se declare pe fatia, că se lapeda de natiune si se treca cu standarde falafande in castrele inamicului. Atuncea celu pucinu am sci cu cine avemu de a face si natiunea isi ar lua mesurile sale preventive fatia cu pericolul ce o amenintia chiaru din midilocul ei. Pentru-ce mai ambila mascati, candu adeveratele loru motive si intențiuni sunt vedite că lumina dilei? Josu deci masca, pentru că se se termine odata acestu carnevalu politicu, in care d-lor joca unu rolu atat de echivocu, nevrendu se se strice nici cu diavolulu si nici cu Belzebub. Ori una ori alta. Ori purtative cum ve este vorba, ori vorbiti precum ve este portulu.

In catu privesce calomni'a si sburdat'a inputare, ce s'au aruncatu, din partea unui d-nu advacatu din conferint'a dela Brasovu, in fati'a matadorilor passivitatiei, ca ei aru fi facutu unu isvoru forte bogatu de castig, speculandu cu cele mai sacre interese ale natiunei etc. apoi nu ne ramane decat a respinge acea insulta cu despretiul ce ilu merita, a ii spune că acei passivisti, cari totusi au speculat, n'au fostu niciodata passivisti sinceri, ci activisti mascati, cari isi au cautatu de trebsiora. Matadori passivitati ambila ore cersindu prin anticamerele ministeriale, mitre episcopesci, functiuni de statu si sinecure grase, seu cu totulu altii? Probat contrariulu si atuncea natiunea va sci alege intre amicii sei adeverati si intre cei falsi. I.

— Dela Clusiu. Mari scandale se mai intempla si in acea capitala a Transilvaniei. Diariile locali le descriu mai pe fia-care di. Clusiu sunt vreo 59 de avocati, dintre carii cei mai multi o duc forte reu cu advocatur'a, mai ales de candu le cadiu din mana procesele bagatelle, din care causa unii din ei alerga dupa omeni pe strade, intrebandu dupa procese. Asia cativa din acei avocati aruncandu-se in opositiunea kossuthiana, produsera desbinari mari intre locuitori. Nu se crede că voru reusi cu candidatii loru, se poate inse prea usioru, că unii din ei se castige misiore, altii functiuni, sub conditiune de a repasi. Adeca ceva „Geschäft”. (Dupa „P. N.”)

Dela Orastei'a. Alegerile si unu scandalu de tiéra. (Estrasi din coresp. dela 5 Aug.) In acestu scaunu portarea romanilor facia cu alegerile dietali fu urmatori'a. Ei au decis mai antaiu intr'o conferinta a se tene strinsu de conclusele conferintei sibiene, dara una parte din trensii totu au participat la alegeri. In acestu cercu electoral, compus din doue preturi, Orastei'a si Gioagiu, au fostu consensi numai 760 alegatori de diverse nationalitat. Candidati au fostu tenerulu com. Stef. Kun si unu candidatu veneticu din B-Pesta, anume Bobula. Din toti 760 alegatori au mersu la urna numai 265, era ceilalti au remas acasa. Din acei 265 votanti au fostu 125 romani, dara din comunele scaunului Orasteei numai 25 romani, adeca camu cei de „Muss sein;” ceilalti era din cerculu Gioagiu. Dintre preoti a votatu de aici din scaunu numai popa D. Pacurariu dela Vinerea. Din ceealta pretura au votatu mai toti popii. Com. St. Kun fu alesu cu 234 voturi mari si late. Bobula isi castigase numai 31, cu ce pretiu, nu se scie.

Acestea judecate cu ochi limpedi, arata invederatu, că aici propriul popor nu a participat de locu la alegeri; era deca se intempla si unu scandal de fluerat, acela esu numai dela „intelligentia”. In dia'a de alegere pe la 9 ore dem. presedintelte comisiunei electorale citi actul de candidatiune la dieta a unui jidovu nebaptisatu, cu numele Held, locuitoru de preste Murasiu. Acelu actu era subscrisu de noue (9) preoti romanesci gr. orientali, de unu docente si de autorulu unei poesii dedicate eroilor dela Plevna si publicata in anulu trecutu priu mai multe diarie. Toti acestei „intelligenti” candidatori de jidovu, era de preste Murasiu. Din norocire comisiunea respinse acea candidatura popesca, din cauza că i s'a presentat dupa 9 ore. Apoi facia cu scandale de acestea dd. Stravoiu et Filipescu mai cutedia se acuse in facia lumei pe poporul romanesc de corruptu, demoralisatu, desbinatu de catra „intelligenti” sa? Asia, preoti romanesci isi alegu de aparatori alu intereselor sale eclesiastice si scolastice pe unu evreu talmudistu. Se poate ore o cadere morale si nationale mai cumplita decat acesta? Mergeti inse de visitati bisericile si scolele acelora popi, pentru că se aflat si restulu.

Mai nou si mai tristu din Bosni'a Telegramulu din 13 Augustu: Intręga divisiune 20 a gener. c. Szapary s'a retrasu din lipsa de victualii si apa. In 4. 8. 9. 10 batalii furbinti. Detailiuri voru urma.

Femei romane! Preparati scame si bandage pentru armat'a imperiale, căci in aceea curge si sangele filoru nostrii.

Sciri diverse.

(Societatea academica romana din Bucuresci) este convocata in sessiunea sa anuale totu pe 16/28 Augustu, adeca a dou'a di dupa St. Mari'a cea mare. Acesta sessiune promite a fi cu atatua mai interesanta, cu catu asta-data spiritele nu sunt asia distrase prin evenimentele bellice interne că in anulu trecutu, si cu catu se intemplara de unu anu incocé mai multe lucruri memorabili pe terenulu scintielor si alu literaturei in Parisu, in Montpellier, in Itali'a si chiaru in Bucuresci. Se mai spera totuodata, că dd. membrui corespondenti si onorari ai Societatei academice nu'si voru pregete de aci inainte a concurge si datoru cu lucrari, seu incai cu informatiuni literarie din provinci'a romanescă in care petrecu.

La loculu acesta ne permitem a reflecta pe toti dd. auctori si traductori de orice carti romanesci, că se nu'si pregete a tramite la biblioteca a societatei academice cate unu exemplariu, in propriu interesu bine intielesu alu fia-caruia, precum isi manifestase si societatea acad. dorint'a sa in vreo doue siedinti (vede Annale). Adress'a: La Societatea academica romana. Bucuresci in palatulu universitathei.

— (In 18 Augustu st. n.) se va tiene in localitatile gimnasiului din Naseudu unu „balu academicu” alu studentilor naseudenii dela scolele mai inalte. Venitulu curat este destinat in favorea stu-

dentiloru academic. Contribuirile marinimoze se voru cuita pre cale diaristica.

(Bibliografia.) In tipografica curtil (F. Göbel) din Bucuresci a esitu de sub tipar „Manualu de moral'a crestina” si „Investigat'ur a elementara despre dogmele bisericei ortodoxe de resarit” de d. D. St. Calinescu, profesore licentiatu la seminariul central din Bucuresci.

(Schimbările teritoriale) in Orientu. In urm'a tractatului dela Berolinu, teritoriul Turciei au scadiu delu cele 6517 miluri patrate si din 10 milioane locuitori, la 3867 miluri patrate si la 6 1/2 milioane locuitori. Nouu principatu alu Bulgaria cuprinde 1150 miluri patrate cu 1.700.000 locuitori. Romani'a si-au castigatu independentia si din cele 2201 miluri patrate cu 5.073.000 locuitori au crescut la 2290 miluri patrate cu 5.110.000. Au pierdutu Bassarabi'a cu 150 miluri patrate si 175.000 locuitori. Dara acestea cifre despre Romani'a nu potu fi autentice; ele voru fi numai atunci, candu se va măsura tota Dobrogea cu partea Bulgaria incorporata la ea, respective la Romani'a, si se va numera exactu poporatiunea cata nu va fi emigrat de acolo, spre es. Cercassianii. — Serbi'a pana la resbelu avea 783 miluri patrate cu 1.360.000 locuitori, era dupa resbelu ajunsse se aiba 993 miluri patrate, cu aproape 1.640.000 locuitori; asia se crede că ea ar fi castigatu 56 miluri patrate si 54.000 locuitori. Noi credem ca si acestea cifre sunt mai mari. In fine Muntenegru a crescutu dela 78 miluri patrate, cu 170.000 locuitori, la 158 miluri patrate cu 220.000 locuitori. In poterea mandatului primului dela congresulu din Berolinu Austro-Ungari'a au ocupat in Bosni'a si Hertiegovin'a 980 miluri patrate cu 1.250.000 locuitori, din care 750.000 sunt de confesiunea greco-orientale, aproape 120.000 romano-catolici, era restul mahomedani. Dara si acestea cifre sunt forte nesigure. Greci'a ar fi se primesca cam 200 miluri patrate cu 300.000 locuitori in Tesalia si Epiru. Russi'a castigă in Asie cam la 600 miluri patrate cu 800.000 locuitori. Anglia in fine, capata cu insula Cipru unu crescamentu de 250 miluri patrate cu 150.000; era dupa altii 200 mii de locuitori.

— (In 29 Iuliu la baile din Elöpatak-Valcele), se aflat 319 familii cu 687 pertone. Majoritatea oșpetilor sunt veniti din Romani'a, de si deca nu ne inselam renumitele ape feruginose dela Vacaresti s'aru fi afandu nu de parte de Bucuresti era Balta alba cu vindecatorele ei valuri inca nu este mai de parte ca Elöpatakulu seu Tusnadulu. Dara ce o se le faci la acele paseri sburatore, care in streinetea asta ca tota sunt mai bune, ca acelea din patria loru?

(Statistica divortiurilor in Viena.) Enorm'a progressiune ce o luara divortiarile in capitala Austro-Ungariei se poate vedea din urmatorele cifre: in anulu 1859 au fostu 13 divortiuri, in 1860: 17, 1861: 12, 1862: 10, 1863: 12, 1864: 27, 1865: 15, 1866: 35, 1867: 29, 1868: 115, 1869: 299, 1870: 310, 1871: 325, 1872: 334, 1873: 463, 1874: 437, 1875: 450 si in 1876: 500.

(O comora.) Diariul neapolitanu „Stampa” ii se scrie din Adria, o cetate cu o poporatiune de 35000 in provinci'a Terra di Bari, ca acolo s'au afatu o comora cu 400000 galbeni. Acesta sumă s'au descoperit in boltitur'a unei pivnitie a veciului castelu ducale, care acum este proprietatea d-lui Spagoletti. Galbenii sunt batuti pe tempulu domniei regelui Ferdinand IV intre anii 1759-1825 si paru a fi fostu ascunsi de catra ducele de Andria, candu elu pe tempulu invasiunei francesc s'au refugiatu in Germania.

(Diariul „Drau”) aduce scirea, că gdelen din Essek dn. Piperger, a plecatu in dilele acestea spre Bosni'a luandu cu sine tota instrumentele trebuniciose profesiunei sale umanitarie. Se vede că a fostu chiamatul său transis într'acolo cu missiunea de a civilisă acele provincii orientale, si poporatiunea loru cu ghiliulu si cu furcile. Buna treba, rea tocmai!

Cursulu monetelor in val. austr.

Vienna, 12 Augustu.

Galbinii imperat. de aur	5.52 cr.
Moneta de 20 franci	9.28 "
Imperialu rusescu	9.30 "
Moneta germana de 20 marce	12.10 "
Sovereign englesi	12.— "
Lira turcesca	11.— "
Monete austr. de argintu 100 fl.	100 90 "

Unu pachetu, impartit in 8 dose, preparat in conformu instructiunii date de medicu dimpreuna cu informatiunea despre folosire in diverse limbi consta 1 fl., pentru timbru si pachetare separatu 10 cr.

Pentru comoditatea o. p. adeverata thea antiarthritica, antirheumatica, curatitor de sange a lui Wilhelm se mai afia in:

Sabiul la Frid. Thallmayer, comerciant.

Abrud: F. Tone & Comp.

Bistritia: Fridricu Kelp, Tergovits & Zintz,

Dietrich & Fleischer.

Blasius: Carol Schieszl, apotecariu.

Orastia: Carol Reckert, apotecariu.

Alba-Julia: Iulin Fröhlich, apotecariu.

Clusiu: Ad. Valentini, apotecariu.

Brasovu: Ferd. Jekelius, apotecariu.

Lechintia: Friedr. Scheint, apotecariu.

Feldiéra (luga Brasovu): Friedr. Folberth, apotecariu.

Ila, C. Hoffinger, apotecariu.

Osirohei: Max Bucher.

Sabesi, I. C. Reinhard, apotecariu.

Baia Mare: I. Horacek, apotecariu.

Aiud: August Binder, apotecariu.

Miercurea: Chr. Fr. Schimbert, apotecariu.

Romanu (Moldova): Josef Dannif, apotecariu.

Sedisiora: Josef B. Teutsch, comerciant.

Reghinul: S. & I. Leonhardt.

Hunedoara: Fried. Acker, apotecariu.

Rosia: Ludw. Moldovan, apotecariu.

Ocn'a (I. Sabiu): Joh. v. Cronberg, apotecariu.

(23) 14

The'a
antiarthritica si antirheumatica alu
WILHELM

curatitor de sange spre a se folosi in
ori-care anotimpu că singurulu midilocu
curatitoru de sange cu resultate sigure.

Cu
concessiunea
cancel. c. r. de
curta datu prin
decisioiu
Vien'a, 7. dec.
1868.

Probata de-
finitivu.
Efecte exell.
Resultatul
eminutu.

Prin p. In-
puncta a M.
Sale c. r. asse-
curat contra
falsificarii.
Vien'a,
28 martie 1871.

de nervi, de muschi de incheiaturi, de udu, polu-
tioni, impotentie, seurgeri la femei etc.

Sufertin cum sunt boile scrofulose, in-
flatur'a ghiandularilor sa vind ca iute si perfectu,
la aceia, cari beau Tho'a necurnat, fiindu ca ea
este unu midilocu domulu dissolvatoriu si promo-
vatoriu de urina.

Resultate admirabili sigure.

Dlu Fr. Franciscu Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen
langa Vien'a.

Wocheiner Feistritz (in Carniolia), 1 oct. 1872.

Ou. Dle! Mai amerasi trebuitu de vreo trei
pachete din the'a dtale curatitor de sange, pentru
ca dupa ce am cumparat de la dtu de 2 ori si
am folositu acestu midilocu excellent „the'a anti-
arthritica si antirheumatica a lui Wilhelm” precum mi-am tras in
posta. Eu vediu, ca fora the'a dtale nu mai pocu
există. Cu tota stim'a.

Cu totu respectulu

Ioanu Jerala, capelanu.

Dlu Fr. Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen
langa Vien'a.

Tuschka la Pilsen, 1 oct. 1872.

De azi